

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Representatie

Nijman, J.E.

Publication date

2024

Document Version

Final published version

Published in

Christen democratische verkenningen

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Nijman, J. E. (2024). Representatie. *Christen democratische verkenningen*, 44(4), 46-7.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Bron: iStock

Representatie

door Janne Nijman De auteur is hoogleraar internationaal recht in Amsterdam en Genève.

Wanneer voelen wij ons als burgers gerepresenteerd? De democratische rechtsstaat moet verdedigd worden, daarover zijn we het als CDA'ers eens. In een representatieve democratie zoals de onze, hangt daarmee de vraag samen wat politieke representatie vraagt van burgers, politiek en samenleving. Daarop reflecterend sloeg ik aan op Henri Bontenbals bijdrage tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in september. Hij sprak over het belang van 'gezien worden', van wederzijdse 'erkenning', en van de rol van politiek en instituties daarbij. We hebben elkaar hierin 'verwaarloosd' en daarmee onze kracht als *samenleving* en democratie ondermijnd. Abstract?

In de jaren dat ik actief was in het CDA, als medewerker van het WI en als lid van vele commissies waaronder het Strategisch Beraad, groeide een zorg in mij. In de zaaltjes kwam ik toen al, een paar jaar vóór 2010, enorme boosheid tegen. Mensen voelden zich niet gezien. Op het partijbureau werd het campagnecentrum omgedoopt tot 'warroom', en werd Motivaction-onderzoek een steeds sterkere factor bij de ideële en maatschappelijke positionering van de partij. *Polling* als methode om te luisteren naar de kiezer en om 'representatie' te sturen.

Hannah Arendt verwoordde haar zorgen over de representatieve democratie in reactie op de teloorgang van de Weimarrepubliek. In een tijd van toenemende bestaansonzekerheid was het parlement versplinterd. Politieke fragmentatie werkte wantrouwen tussen politieke partijen en jegens publieke instituties in de hand, de *demos* veranderde in een bespeelbare massa –

van *democracy* naar *mobocracy*.

Paul Ricœur benadert politieke representatie vanuit een filosofisch perspectief dat sterk gericht is op ethiek en hermeneutiek. Hij beschouwt politieke representatie niet als een eenvoudige afspiegeling van de wil van het volk, maar als een complexe en bemiddelde relatie tussen burgers en volksvertegenwoordigers. Deze relatie wordt gevormd door de verbeelding en interpretatie door politici van zorgen, belangen, identiteiten en idealen van burgers. In die verbeelding en interpretatie ligt erkenning van elkaar, en bovendien verbinden politici deze erkenning aan een verhaal, een toekomstperspectief. Een visie die diametraal tegenover de politiek van vijandschap staat.

Representatie is dus een opdracht waarin politici handelen met verantwoordelijkheid en ethisch bewustzijn. Ze worden bemiddelaars van een gemeenschap, met de plicht om niet alleen de belangen, maar ook de democratische en rechtsstatelijke waarden en normen van de samenleving te respecteren en articuleren. Hierdoor benadrukt Ricœur de normatieve kant van politieke representatie: het gaat niet om het simpelweg doorgeven van verlangens, maar om het ethisch omzetten van deze verlangens in beleid dat rechtsstatelijkheid borgt en sociale rechtvaardigheid bevordert.

De werkelijkheid is natuurlijk weerbarstig, maar het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om weg te komen van een politiek van vijandschap waarmee we elkaar verwaarlozen in plaats van erkennen.